

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

P/12/162
LPO-4101-04-11/2012

Poznań, dnia 5 lipca 2012 r.

**Pani
Mirosława Sworowska
Prezes Stowarzyszenia
Pomocy Dzieciom „Serce”**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ (dalej „ustawa o NIK”), Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu przeprowadziła kontrolę działalności i finansowania, w latach 2009-2012 (do 31 marca), warsztatu terapii zajęciowej z siedzibą w Rakoniewicach, prowadzonego przez Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Serce” w Rakoniewicach (dalej „Stowarzyszenie”).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 26 czerwca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Pani Prezes niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność Stowarzyszenia w zakresie prowadzenia warsztatu terapii zajęciowej oraz wykorzystanie środków otrzymanych na dofinansowanie jego działalności.

1. Stowarzyszenie, zgodnie z art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych² (dalej „ustawa o rehabilitacji”), jako jednostka prowadząca, zapewniło organizacyjne i finansowe wyodrębnienie warsztatu terapii zajęciowej (dalej „warsztat”). Warsztat działał na podstawie regulaminu organizacyjnego, który nie został zatwierdzony przez Stowarzyszenie, w sposób określony w § 9 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej³ (dalej „rozporządzenie”). Ponadto, regulamin nie określał sposobu ustalania wysokości środków finansowych otrzymywanych przez uczestnika warsztatu w ramach treningu ekonomicznego i gospodarowania nimi (§ 9 pkt 1 rozporządzenia), sposobu dowozu uczestników do warsztatu (§ 9 pkt 4 rozporządzenia) oraz obowiązków kierownika warsztatu (§ 9 pkt 5 rozporządzenia).

2. Liczba uczestników warsztatu w całym okresie objętym kontrolą wynosiła 50 osób, co było zgodne z postanowieniami umowy na dofinansowanie kosztów działalności warsztatu zawartej przez powiat grodziski ze Stowarzyszeniem w dniu 15 stycznia 2010 r. (dalej „umowa”). W latach 2010-2012 (do 31 marca), do warsztatu przyjęto sześć osób. Decyzje o ich przyjęciu, po uzyskaniu zgody zarządu Stowarzyszenia, podejmowała rada programowa. Uzgodnienie, o którym mowa w art. 10f ust. 2 ustawy o rehabilitacji, polegało na informowaniu powiatowego centrum pomocy rodzinie o przyjęciu uczestnika. Centrum nie kwestionowało tych decyzji.

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

² Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.

³ Dz. U. Nr 63, poz. 587.

Uczestnikami warsztatu (w latach 2010-2012, do 31 marca) były dwie osoby⁴, które w dniu przyjęcia (w latach 2006-2011) nie posiadały orzeczenia ustalającego stopień niepełnosprawności oraz cztery osoby⁵, które posiadały orzeczenie, jednak bez wskazania uczestnictwa w terapii zajęciowej. Osoby te nie spełniały tym samym kryterium przyjęcia, wskazanego w regulaminie organizacyjnym warsztatu. Uczestnikami warsztatu pozostawały również dwie osoby, które przez okres odpowiednio 18 i 58 dni, nie miały aktualnego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Na sfinansowanie uczestnictwa ww. osób w warsztacie wydatkowano środki Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych (dalej „Fundusz”) w kwocie 134.808 zł oraz środki powiatu gostyńskiego w kwocie 14.956,80 zł⁶. Do dnia zakończenia kontroli NIK, wymaganego orzeczenia ze wskazaniem uczestnictwa w terapii zajęciowej nadal nie posiadały dwie osoby.

3. Rehabilitację zawodową i społeczną - zgodnie z umową - prowadzono w 10 pracowniach, przy zastosowaniu 19 różnych form terapii. Jedną z form terapii był trening ekonomiczny. W 60 przypadkach (tj. 4,4% wszystkich wypłaty środków w ramach treningu ekonomicznego), odbiór wypłaconych w ramach treningu środków potwierdzili terapeuci zajęciowi, a nie jak wymagały tego postanowienia regulaminu, uczestnicy. Zajęcia w poszczególnych pracowniach warsztatu odbywały się zgodnie z przyjętą organizacją i planem zajęć. Na jedną osobę pracującą na stanowisku merytorycznym (instruktor terapii zajęciowej) przypadało pięciu uczestników warsztatu. Uczestnikom warsztatu udzielano pomocy psychologicznej oraz obejmowano ich grupową lub indywidualną psychoterapią. NIK zwraca uwagę, że terapię i pomoc w tym zakresie prowadzili instruktorzy, którzy nie posiadali wykształcenia psychologicznego.

4. W warsztacie, zgodnie z art. 10a ust. 4 ustawy o rehabilitacji, działała rada programowa. W jej skład nie wchodził psycholog, co było niezgodne z art. 10a ust. 4 pkt 4 ustawy o rehabilitacji. Dla każdego uczestnika warsztatu, rada programowa opracowywała corocznie indywidualny program rehabilitacji. Programy te były niekompletne, nie określono w nich bowiem form i zakresu rehabilitacji (art. 10a ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy o rehabilitacji), metod i zakresu nauki umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy (art. 10a ust. 3 pkt 3 ustawy), form współpracy z rodziną lub opiekunami, planowanych efektów rehabilitacji oraz osób odpowiedzialnych za realizację programu rehabilitacji (art. 10a ust. 3 pkt 4-6 ustawy). Ponadto, programy rehabilitacji 11 osób nie uwzględniały zmiany pracowni przez uczestnika.

Rada programowa warsztatu nie wywiązała się z wynikającego z art. 10a ust. 5 ustawy o rehabilitacji, obowiązku dokonania, nie rzadziej niż co trzy lata, kompleksowej oceny realizacji indywidualnego programu rehabilitacji uczestnika warsztatu. Tym samym rada nie zajmowała stanowiska w kwestii osiągniętych przez uczestników warsztatu postępów w rehabilitacji.

5. W latach 2010-2012 (do 31 marca), z warsztatu odeszło sześć osób. Przyczyną odejścia czterech osób był brak postępów w rehabilitacji, jedna osoba odeszła z powodu pogorszenia stanu zdrowia, a o odejściu jednego uczestnika zdecydowali rodzice.

Na przyjęcie do warsztatu, na koniec lat 2010-2011, oczekiwało odpowiednio sześć i trzy osoby, a na dzień 31 marca 2012 r. – dwie osoby. Czas oczekiwania - od dnia wpisania na listę oczekujących, do dnia 31 marca 2012 r. - wynosił od 15 dni do 2 miesięcy. Z kolei czas oczekiwania osób przyjętych do warsztatu w latach 2010-2012 (do 31 marca), od wpisu na listę do przyjęcia wynosił od siedmiu dni do 15 miesięcy. Trzy osoby wpisane na listę oczekujących, w momencie zgłoszenia chęć uczestnictwa w warsztacie, nie posiadały orzeczenia o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do terapii zajęciowej. W ocenie NIK, już na etapie przyjmowania zgłoszenia – wpisu na listę oczekujących, kandydat powinien posiadać stosowne orzeczenie, będące warunkiem przyjęcia osoby niepełnosprawnej do warsztatu terapii zajęciowej.

6. Stowarzyszenie nie zapewniło ochrony danych osobowych uczestników warsztatu. Żadnemu z uczestniczących, w latach 2010-2012 (do 31 marca), w przetwarzaniu danych osobowych pracownikowi warsztatu, administrator danych osobowych (Prezes Stowarzyszenia) nie nadał wymaganych upoważnień. Przetwarzanie danych osobowych uczestników przez kadrę warsztatu odbywało się zatem wbrew

⁴ Jedna osoba nie posiadała orzeczenia przez sześć miesięcy, a jedna przez dwa lata i sześć miesięcy (licząc od miesiąca przyjęcia do warsztatu).

⁵ Orzeczenie bez wskazania dotyczącego uczestnictwa w terapii zajęciowej osoby te posiadały przez: jeden, siedem, osiem i 54 miesięcy (licząc od miesiąca przyjęcia do warsztatu).

⁶ Liczone od dnia przyjęcia osoby niepełnosprawnej do warsztatu do dnia uzyskania właściwego orzeczenia; w przypadku dwóch osób, które stosownego orzeczenia nie posiadają nadal – liczone do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK (20 czerwca 2012 r.).

postanowieniom art. 27 i art. 37 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych⁷. Niezgodnym z dyspozycją art. 39 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych było z kolei niezaprowadzenie przez administratora danych ewidencji osób upoważnionych do ich przetwarzania. Niedopuszczalnym było również przekazanie przez Stowarzyszenie Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim, wraz z rocznymi sprawozdaniami, informacji o stanie zdrowia poszczególnych uczestników warsztatu. Dane o stanie zdrowia są danymi osobowymi szczególnie chronionymi, a na administratorów tych danych ustawa o ochronie danych osobowych nakłada bardziej rygorystyczne obowiązki niż na administratorów danych „zwykłych”.

7. W warsztacie zatrudnionych było – na koniec lat 2010-2011 i na 31 marca 2012 r. – odpowiednio 13, 16 i 16 osób, w tym odpowiednio 10 instruktorów terapii zajęciowej. Stan zatrudnienia i kwalifikacje pracowników odpowiadały wymogom umowy. Umowy o pracę z pracownikami warsztatu zawierał kierownik warsztatu, który nie posiadał formalnego upoważnienia do występowania w imieniu Stowarzyszenia. NIK zwraca uwagę, że zgodnie z § 13 ust. 3 rozporządzenia pracowników warsztatu powinna zatrudniać jednostka prowadząca warsztat. Stowarzyszenie, pomimo ustalonego w regulaminie organizacyjnym wymogu, nie zatrudniło w warsztacie pielęgniarki.

8. Na dofinansowanie działalności warsztatu, Stowarzyszeniu – na lata 2010-2012 – przyznano dofinansowanie z Funduszu, w łącznej kwocie 2.219.400 zł (po 739.800 zł w każdym z tych lat). Wysokość środków na działalność warsztatu w roku, każdorazowo określano w umowach zawartych przez Stowarzyszenie z powiatem grodziskim. Środki powiatu grodziskiego przyznane Stowarzyszeniu odpowiadały minimalnemu limitowi ustalonemu w art. 10b ust. 2a ustawy o rehabilitacji, i stanowiły 10% kosztów jego działalności.

W latach 2010-2012 (do 31 marca), Stowarzyszenie uzyskało przychód ze sprzedaży towarów i usług wykonanych przez uczestników warsztatu w ramach programu terapii w łącznej kwocie 28.589,83 zł (17.206,96 zł w 2010 r., 10.102,87 zł w 2011 r. i 1.280 zł do 31 marca 2012 r.), który zgodnie z § 10 rozporządzenia, w całości przeznaczono na pokrycie wydatków związanych z integracją społeczną uczestników.

Do kosztów działalności warsztatu dofinansowanych środkami Funduszu, Stowarzyszenie zaliczyło tylko te wskazane w § 19 ust. 1 rozporządzenia.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) zapewnienie ochrony danych osobowych uczestników warsztatu,
- 2) przyjmowanie do warsztatu jedynie osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- 3) zapewnienie funkcjonowania rady programowej warsztatu w pełnym składzie,
- 4) zapewnienie opracowywania przez radę programową warsztatu kompletnych indywidualnych programów rehabilitacji oraz dokonywania kompleksowej oceny ich realizacji.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Prezes w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Prezes prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

⁷ Dz. U. z 2002 r. nr 101, poz. 926 ze zm.